

Evlilik Tipleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

DOI: 10.26466/opus.485281

*

Meliha Tekin Çatal* - Melek Kalkan** - Meryem Vural Batk***

* Öğretmen, Kubilay İlkokulu,Samsun/Türkiye

E-posta: melihacatal82@gmail.com ORCID: [0000-0002-9886-4311](https://orcid.org/0000-0002-9886-4311)

** Prof. Dr. Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Samsun// Türkiye

E-posta: mkalkan@omu.edu.tr ORCID: [0000-0002-1280-5952](https://orcid.org/0000-0002-1280-5952)

*** Dr. Öğr. Üyesi Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Samsun/Türkiye

E-posta: meryem.vural@omu.edu.tr ORCID: [0000-0002-7836-7289](https://orcid.org/0000-0002-7836-7289)

Öz

Bu araştırmanın amacı Evlilik Tipleri Ölçeğini (ETÖ) geliştirmek ve psikometrik özelliklerini incelemektir. Araştırmaya, Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan %67,7'si kadın (n=413) ve %32,3'ü erkek (n=197) olmak üzere 610 evli birey katılmıştır. Ölçek geliştirilirken üç çalışma grubu oluşturulmuştur. Birinci grup, madde havuzundaki ifadelerin anlaşılabilirliğini sınamak amacıyla ulaşılan %60'ı kadın (n=30) ve %40'ı erkek (n=20) olmak üzere 50 evli bireyden oluşmaktadır. İkinci grupta, ölçeğin yapı geçerliğini sınamak (AFA) amacıyla ulaşılan %64,8'i kadın (n=164) ve %35,2'si erkek (n=89) olmak üzere 253 evli birey bulunmaktadır. Üçüncü grupta ise, oluşturulan modelin uyum değerlerini sınamak amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi için ulaşılan %71,3'ü kadın (n=219) ve %28,7'si erkek (n=88) olmak üzere 307 evli bireyden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre üç faktörlü bir yapı elde edilmiş ve bu üç faktör toplam varyansının %45,08'ini açıklamaktadır. Ölçeğin güvenilirliğine ise iç tutarlılık ve test yarılama yöntemleriyle bakılmıştır. İç tutarlılığı saptamak amacıyla hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı .92'dir. Test yarılama güvenilirliği katsayısı ise, ilk yarı için .83, ikinci yarı için .84 bulunmuştur. Bulgular, bu ölçeğin "geçerli ve güvenilir" olarak kullanılabilirliğini göstermektedir. Ayrıca geliştirilen ölçeğin evlilik ve aile danışmanlığı konusu ile bağıntılı akademik çalışmalarda kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik tipleri, Çift Tipleri, Geçerlik ve güvenirlilik

Marital Typology Scale: A Validity and Reliability Study

*

Abstract

The aim of this study is to develop Marital Typology Scale (MTS) and investigate its psychometric properties. The participant of this study consisted of 610 married individual live in various cities in Turkey. 67,7 % of the participants are female (n:413) and the 32,3% are male (n:197). Average age of the participants is 35.73 (Ss=6.54). Data is collected from 3 groups in this scale development process. There are 50 married individuals; 60,0% female (n=30) and 40,0% male (n=20), in the first group accessed for testing the clearness of the phrases listed in the item pool. There are 253 married individual (n=164) female 64,8% and (n=89) male in the second group for testing the construct validity of the scale (EFA). In the last group, there are 307 married individuals; (n=219) female 71,3% and (n=88) male 28,7% for confirmatory factor analysis that is used to test how well the measured variables represent the number of constructs f the model. According to factor analysis results there are three factors and these three factors accounts for the 45,08% of total variance. Internal consistency and test splitting methods were used for reliability of the scale. The Cronbach Alpha coefficient, calculated to determine internal consistency, is .92. Split-half reliability coefficient was .83 for the first half and .84 for the second half. Overall findings demonstrated that this scale had high validity and reliability scores. In addition, it can be said that this scale can be used in academic studies related to marriage and family counseling.

Keywords: *Marriage, Marriage Types, Couple Types, Validity and reliability*

Giriş

Evlilik geçmiş zamanlardan günümüze temel yapısını koruyarak devam eden ve vazgeçilmeyen bir yaşam biçimidir. Bireyler yaşadıkları süre içinde birçok karar alır ve alınan kararlardan bazıları hayatlarının büyük kısmını etkiler. Bu anlamda evlilik kararı da hayatın en güç ve en önemli kararlarından birisini oluşturur. Çünkü evlilik, insan yaşamının bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Ondaş, (2007) bireylerin, kendilerine uygun bir eşle evlenmelerinin temelinde karşı cinsle hayatı paylaşma ihtiyacı olduğunu belirtmiştir.

Pehlivan, (2006) evliliği tanımlarken; toplumun en küçük yapıtaşı olan ailenin oluşmasını sağlmasına, toplumsal, siyasi ve inanç konusunda eşit haklara sahip kadın ve erkek arasındaki bir sözleşme olmasına vurgu yapmaktadır. Özgüven, (2014) ise evliliği; bir kadınla bir erkeği eş olarak birbirine bağlayan kurumlaşmış bir yol olarak tanımlamıştır. Aynı tanım içinde devletin toplumsal açıdan kontrol hak ve yetkisinin olduğu yasal bir ilişki olması da öne çıkarılmaktadır. Tanımın devamında evliliğin; eşlere ve doğacak çocuklara belirli bir statü sağlayan ilişkiler sistemi olması da vurgulanmaktadır. Evlilik Güvenç (2010) tarafındansa; psikolojik, ekonomik ve sosyal olarak üç boyutu bulunan, toplumun kültürüne göre kuralları olan ve eşler arasındaki cinsel ilişkinin toplumsal kurallara uygun hale getirilmesi olarak tanımlamıştır. Özügurlu (2013), evlilikte kadın ve erkeğin farklı motivasyonları olduğunu ifade etmiş ve bu motivasyonlarla hayatı paylaşmak ve soyun devam etmesini sağlamak olarak evliliği tanımlamıştır.

Türk Medeni Kanun evliliği ayrı cinsiyetteki iki kişinin hukuken kabul gören geçerli bir birleşme olarak tanımlamaktadır. Evlilik kurumunun tesisindeki amacı sürekli bir hayat ortaklığı kurmak olarak belirtmektedir. Evlilik kurumunun toplumsal, ahlaki ve hukuki yönüne vurgu yapmaktadır. Aynı tanım içerisinde eşlerin yükümlülükleri ise çocukların bakımı, eğitim ihtiyaçları ve kollanmalarına özen göstermek ve ailenin mutluluğunu birlikte sağlamak olarak açıklanmaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>).

Saxton (1982)'ın evlilik tanımında ise; iki kişinin kalıcı bir birliktelik için bir araya gelerek farklı toplumlarda çeşitli yapılarda karşımıza çıkan

evrensel bir kurum olma özelliği öne çıkmaktadır. Bu tanımda eşlerin birbirlerine ve çocuklarına yönelik yükümlülüklerini karşılama konusunda sözleştikleri ilişki ağı olma özelliği de vurgulanmaktadır. Evliliğin birbirinden farklı kültürlerde kişisel ve toplumsal birçok işlevi karşılıyor olması bu kurumun ve yaşam biçiminin evrensel düzeyde olduğunu göstermektedir (Güleç, 2013; Kayhan, 2011).

Evlilikle birlikte bireyler, maddi ve manevi birçok ihtiyaçlarını karşılama fırsatı bulurlar. Bu ihtiyaçlar arasında sevmeye-sevilme ve sevgiyi paylaşma, ait olma, korunma, barınma, bağımlı olma, bağımsız olma, statü edinme, seks ve üreme, kendini gerçekleştirme, kültür, güven; çocukların eğitimi, onların bakımı v.b. gibi ihtiyaçlar sayılabilir (Tan, 1976; Güleç, 2013). Bununla beraber bireylerin yaşam ortaklığını kurarken en önemli amaçlarından biri mutlu bir evlilik sürdürmektir (Conger ve Conger 2002). Görüldüğü gibi evlilik, sadece iki bireyden oluşan bir topluluk değil, partnerlerin karşılıklı ve sürekli olarak birbirlerini etkiledikleri ve birbirlerine bağlı oldukları karmaşık ve etkileşimsel bir süreçtir (Sabatelli ve Bartle, 1995). Yani evlilik, bir iletişim ve etkileşim sistemidir. Evlilik içindeki etkileşim ve iletişim de, evliliğin kalitesini ve ömrünü belirleyen önemli bir unsurdur. Yani, partnerlerden her biri ruhsal, sosyal ve cinsel beklenti ve mesajlarını sağlıklı bir biçimde aktarabilmelidir (Özguven, 2000; Eranlı ve Kalkan, 2008).

Bilim insanları evlilik ile ilgili birçok çalışma yapmışlardır. Ancak evlilik içindeki yaşantıları ve çiftlerin etkileşim süreçlerini temel alan çalışmalara yetmişli yılların ortalarına kadar rastlanmamıştır. Çalışmalarda elde edilen teorik bulgular, çok net olmayan kavramlarla ortaya konulmuştur. İlk çalışma Kantor ve Lehr tarafından 1975'te yapılmıştır. Araştırmacılar yaptıkları çalışmada, evlilik sürecinin temel bileşenleri ve bu bileşenlerin birbirleriyle nasıl ilişkilendiğini ortaya koymaya çalışmışlardır. Bunlardan yola çıkarak ilişki tiplerinin ortaya konulabileceğini belirtmişlerdir. Çiftler arasında iki temel iletişim boyutundan oluşan bir ölçek geliştirme çalışması gerçekleştirmişlerdir. Araştırmacılar geliştirdikleri ölçekten yola çıkarak çeşitli evlilik tiplerinin oluşturulabileceğini belirtmişler ancak ampirik bir çalışma yapmamışlardır.

Eldeki verilerle evlilikteki etkileşim ve ilişkiler konusunda bilinenler, ampirik çalışmalara dayanmadığı için yetersiz kalmaktadır. Bu yüzden

evliliğin temel taşları olan eşler arasında kurulacak ilişkilerin niteliği büyük önem taşımaktadır. Evlilik her iki cinsin de temel ihtiyaçlarını karşılayan bir süreç olduğu için, evlilik ilişkisi içindeki ihtiyaçların sağlıklı bir şekilde dile getirilmesi ve eşe ifade edilmesi önemlidir (Yılmazçoban, 2008; Ersanlı ve Kalkan, 2008). Bilindiği gibi evlilik, tek taraflı değil karşılıklı bir ilişki sürecidir. Fitzpatrick (1977) eşlerin ortak yaşamlarında evliliği tanımlama ve kendi evliliklerini nasıl algıladıklarından yola çıkarak, hayat ortaklıklarındaki konuların organize edilmesinin önemli olduğunu ortaya koymuştur. Evlilik, çiftlerin güçlü bağ ve duygularla birbirine bağlı, geleceği ve geçmişi olan bir kurumdur (Fitzpatrick ve Wambolt,1990). Buradan hareketle ilişki boyutları ölçeği geliştirilerek evlilik yaşantısındaki önem verilen durumlar sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplar üzerinden yapılan değerlendirmede üç temel bileşen (ilişki boyutu) saptanmıştır. Karşılıklı bağımlılık, fikirler ve ideolojiler, çatışma. Bunlar da kendi içinde tekrar sınıflandırılmıştır: Karşılıklı bağımlılık; eşlerin paylaşım ve arkadaşlık miktarları ile ortak zaman ve birlikte vakit geçirmeleriyle ilgili olan yaşantıları içermektedir. Fikirler ve ideolojiler; sadece ilişki ve evlilik yaşantısı ile ilgili inanç, değer ve standartların dışında genel kararlarıyla ilgili durumları içermektedir. Çatışma ise; devam eden bir ilişkide çatışma kaçınılmazdır bu bileşende de görmezden gelme, atılgan davranma, güç ve eşlerin ittifak derecelerine göre durumları kapsamaktadır (Fitzpatrick, 1977).

Bu çalışmanın devamında Fitzpatrick (1977) de evlilik ilişkisini tanımlamaya ve sınıflandırmaya yönelik başka bir çalışma yapmıştır. Araştırmasında kendi geliştirdiği ilişki boyutları ölçeğini kullanarak katılımcıların ölçeğe verdikleri cevaplara göre tipoloji çalışması yapmıştır. Elde edilen sonuçlardan ortaya çıkan tiplerin hiç birinin rastgele olmadığını ve gruplanabilecek kadar belirgin olduğunu bulmuştur. Yani sonuçlar değerlendirildiğinde çiftlerin evliliklerinde ilişkide temel aldıkları ihtiyaçların düzeyine göre bireyleri sınıflandırılabilceğini ve tipler arasında da belirgin farkların göze çarptığını tespit etmiş ve çiftlerin kendilerini bir kalıbın içinde ortaya koyacak şekilde ifade ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca çiftlerin uzun süreli ilişkilerinde eşleriyle tek bir etkileşim tipini kullanmalarının olası olduğunu söylemiştir (Fitzpatrick,

1987). Ayrıca yapılan çalışmalar ortaya koymuştur ki çift benzerliği onların evlilikteki uyum ve genel mutluluk düzeylerini etkilemektedir (Fitzpatrick, 2001; Young ve Klosko 2016). Mutlu bir evliliğin sırrı günümüzde halen üzerinde önemle durulan bir konudur. Bu yüzden evlilik ilişkisini etkileyen birçok değişken araştırmacılar tarafından ele alınmaktadır (Soylu ve Kağnıcı, 2015).

Bu ilişkiler ve etkileşim ağı evlilik ve aile kuramları tarafından da ele alınmıştır. Yapısalcı yaklaşım aileyi, aile üyeleri arasındaki duygusal bağlanma ve özerkliğin dengesine göre üç kategoride sınıflandırmıştır. Bu yaklaşıma göre aile içerisinde bireylerin etkileşim ve ilişkilerini etkileyen görünmez sınırlar bulunur (Minuchin, 1981). Bu sınırların durumuna göre üç tip aile karşımıza çıkar. Katı sınırların bulunduğu kopuk aile tipi, sınırların belirsiz olduğu iç içe aile tipi ve belirgin sınırların olduğu normal aile tipi (Lee, 2011). İç içe ailede, bireyler birbirlerinin yaşam alanlarına gereğinden fazla müdahale ederler (Nazlı, 2016). Bu tipte, ait olma ve sevilme ihtiyacı karşılanabilirken özerklik ve bireyselleşme ihtiyacı karşılanamamaktadır. Ayrıca bireylerin otonomi elde etmeleri yönünde desteklenemedikleri ortaya konulmuştur. Kopuk aile tipinde çiftler, birbirlerine karşı yeterli ilgi ve yakınlığı gösteremezler. Evlilik içinde bağlılık çok azdır (Minuchin, 1981). Aynı zamanda özerklik ve bireyselleşme bireylerde baskın bir özellik iken, ait olma ve sevilme ihtiyacı karşılanamamaktadır. Normal aile tipinde ise çiftler birbirleriyle açık ve tamamlayıcı bir iletişim kurmaktadır (Nazlı, 2016). Bu tip ailede bireylerin hem ait olma ve sevilme ihtiyacı karşılanır hem de özerklikleri desteklenir.

Evlilik içi etkileşimi ve aile içi konuları konuşma şeklini temel alarak geleneksel, bağımsız ve aykırı olmak üzere üç farklı evlilik tipi tanımlanmıştır. “Geleneksel tipler”, geleneksel olarak tanımlanan rollere sahiptirler. Çoğunlukla çiftler arasında çatışma yoktur. Sadece önemli konuları tartışır ve evlilikleri için kişisel tercihlerden vazgeçmek gerektiğine inanırlar (Fitzpatrick, 1977). Bu tipteki evlilikte eşler, birbirlerine bağımlıdır ve bireysel otonomiye pek önem verilmez. Yalnızca ilişkileriyle ilgili olumlu duygularını dile getirirler. Bu tür bir evlilikte kadınların desteğiyle erkekler kendi duygularını açarlar ve genelde doyum verici evliliklerdir (Fitzpatrick, 1987). Evlilik birliğinin sonuna kadar korunması düşüncesi hâkimdir (İmamoğlu 1993). Geleneksel cinsiyet roller hakimdir

ve kadın öncelikle ev kadını rolünü üstlenir ve aile hayatında fedakâr olan insandır (Çınar, 2008). “Bağımsız tipler”, kendi kararları ve seçimini kendi yapan, yaptıklarından dolayı sorumluluk alan, özerklik ile geleneksellik özelliklerini birleştiren evlilik tipini temsil etmek üzere tanımlanmıştır. Bu evlilik tipinde, çiftler cinsiyet rolleri anlamında daha androjen bir yaklaşım benimserler. İlişkilerindeki gelişim ve değişime kendilerini adadıkları için olumlu ve olumsuz duygularını birbirleriyle paylaşırlar. Bu tipler, birbirlerine oldukça bağlı olmalarına rağmen, evliliklerinde yüksek düzeyde çatışma yaşarlar (Fitzpatrick ve Ritchie, 1994). “Ayrı tiplerde” ise eşler, otonomiye, yalnızlığa ve duygusal uzaklığa değer verirler. Evliliklerinde diğer tiplerden daha az bağımlılık sürdürürler. Bu tipteki çiftlerin çok az kendilerini açtıkları ve çatışmadan uzak kaldıkları görülmektedir. İlişkilerinde, bağlılık ve duygulanım açısından yetersiz oldukları belirtilmektedir (Fitzpatrick, 1987). Arkadaşlık ilişkisi üzerine kurulu, dünyaları aynı olan bir evlilik söz konusudur (Geçtan, 2000).

Noller ve Hiscock (1989), 190 evli çift ile Fitzpatrick (1977)’in çalışmasına benzer bir çalışma yapmış ve evlilik tiplerini çalışmıştır. Bu çalışmanın diğer çalışmadan en temel farkı geleneksel düşünceler boyutunda olmuştur ve çalıştığı örneklemin farklı olması sebebiyle bunun da kültürel farklılıktan kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Mackey ve O’Brien (1995) ise çalışmalarında, beş evlilik etkileşimini tanımlamışlardır ve bunların evlilik ilişkisi ile ilgili bilgiler verebileceğini belirtmişlerdir. Bunlar; çiftler arasındaki çatışma kontrolü, ortak karar verme, iletişimin niteliği, cinsel ve psikolojik yakınlık. Ayrıca çalışmada çiftler arasındaki güven, saygı, empatik anlayış ve eşitlik konuları da ilişkişel değerler olarak sıralanmaktadır.

Evlilik, tüm toplumlarda kalıplaşmış ve resmi şekilde kabul görmüş tek birliktelik şeklidir. Ancak her ne kadar evrensel bir yapı gösterse de dünyada ve ülkemizde evliliklere bakıldığında çeşitli kültürlerde evlilik ilişkisinde farklılıklar karşımıza çıkmaktadır (Tarhan, 2012). Bireylerin evliliği nasıl algıladıkları, tanımladıkları, evlilikten ne bekledikleri ve kişilerarası etkileşim şekilleri ayrışabilmektedir.

Ülkemizde evlilikle ilgili yapılan sınıflandırılmalara bakıldığında, genel olarak evliliğin yapılaş şekli açısından bir nitelendirilmeye gidildiği görülmüştür. En çok yapılan evlilik biçimi flört ederk evlilik ve görücü usulü evlilik biçimleridir (Özguven, 2014). İmamoğlu (1993), yaptığı

çalışmasında evlilikleri görücü usulü ve anlaşarak evlilik olarak ele almış ve evlenen çiftlerin çeşitli değişkenlere bağlı olarak aile içi rollerdeki farklılıkları ortaya koymaya çalışmıştır. Bu iki tür her ne kadar daha çok görülse de halen geçerli olan farklı evlenme biçimlerine de rastlanmaktadır (Çakıcı, 2016). Yaşanan toplumsal değişim, eğitim düzeyinin yükselmesi ve kadının ekonomik gücünün artmasıyla evlilik yapısı ve evlilik rollerinde değişimler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca aile yapısında gözlenen farklılıkları inceleyebilmek için modernlik endeksi geliştirmiştir. Buna göre karı-kocanın eğitim düzeyinin yükselmesi, sosyo-ekonomik düzeyin yüksek olması, kadının çalışması ve eşlerin anlaşarak evlenmiş olmaları ailenin modernlik puanlarını artırdığını söylemiştir (İmamoğlu, 1993).

Kağıtçıbaşı'nın yaptığı bir modelleme çalışmasında, kültürün eylemleri, davranışları, düşünceleri ve hisleri benlik kavramı aracılığıyla nasıl etkilediği ortaya koyulmaktadır (akt. Ercan, 2011). Bu model aile içinde çocuğun durumu ve benliğin gelişimi temellerine dayanmaktadır ve ayrılmış ve ilişkisel benliklerin, toplumsal ve ailesel temellerini anlamayı amaçlar ayrıca gelişmekte olan ülkelerde aile değişimini, özerklik(bağımsız) ve ilişkililiği (karşılıklı bağımlılık) bağdaştıran bir benlik modeli ile ele almaktadır. Bu model karşılıklı bağımlılık modelinden bağımsızlık modeline bir geçiş olduğunu varsayar. Bu modelde kentleşme ve refah düzeyinin yükselmesi ile karşılıklı maddi bağımlılık azalırken karşılıklı duygusal bağlılık devam etmektedir. Çünkü duygusal bağlılığın modern yaşam tarzıyla uyumsuzluk göstermediği ileri sürülmüştür. (Kağıtçıbaşı, 1990a, 1990b; Kağıtçıbaşı 1995; Kağıtçıbaşı 1996). Bu konuda Geçtan (2000), çalışmasında evliliği geleneksel ve çağdaş evlilikler olmak üzere ikiye ayırmıştır. Buna göre geleneksel evliliklerde kadın ve erkek arasındaki sorumluluk paylaşımı oldukça iyi belirlenmiş ve kadın ve erkek birbirini tamamlayıcı rol üstlenmektedir. Bu evlilik tarzında kadın anne rolünü üstlenmiş evin sorumluluğunu üzerine almıştır. Kadın kendi ilişkilerini kadınlar dünyasında erkek de kendi ilişkilerini erkekler dünyasında devam ettirmektedir. Çocuğun sorumluluğu kadın tarafından üstlenilmekte ve eşler birbirlerinin sorumluluk alanına pek fazla müdahale etmemektedirler. Baba, dış dünya ile ilgili sorumluluğu almıştır. Geleneksel evliliklerde karar verici durumda olan baba gibi görünse de

asında karar veren asıl tarafın anne olduğu dikkat çekmektedir. Aile üyelerinin ihtiyaçlarına duyarlılık ve çatışmadan kaçınma bu tarz evliliğin özellikleri arasında görülmektedir. Çağdaş evliliklerde ise eşler arasında ortak karar alma ve arkadaşlık ögesi dikkat çekmektedir. Çatışma ihtimali bu tarz evlilikte yüksektir. Ancak uyum daha çok yaşanmaktadır. Kadın ve erkeğin dünyası birbirinden çok farklı değildir ve eşler birbirlerinin sorumluluk alanına dâhil olabilirler. Bununla birlikte eşlerin kendi düşüncelerini ortaya koyma ve açıklama hakkına sahip olmaları, onların ortak karar alma durumlarını desteklemektedir. Ancak çatışma düzeyi de artmaktadır.

Ülkemizde evlilik ilişkilerini ele alan çalışmalar incelendiğinde, evlilikler, toplumun temel taşı olma özelliğini her zaman korumuştur. Ancak nitelik ve içerik bakımından geçmişten günümüze değişikliklere uğramıştır (Yavuzer, 2011). Özellikle sanayileşme ve kentleşmenin artması, kadının iş yaşamında daha fazla yer almaya başlaması sonucunda Türk toplumunun yapısında oluşan değişimlerin evlilik ilişkilerini de etkilediği ve değiştirdiği görülmüştür (Güleç, 2013; Kotowska vd., 2010; akt. Bener ve Günay, 2012). Bireylerin evliliklerini nasıl tanımladıkları, ilişkilerini nasıl algıladıkları ve evlilik ilişkisinden beklentilerinin de bu değişimler sonucunda farklılaştığı düşünülmektedir.

İlgili alan yazın değerlendirildiğinde; evlilik tanımlarından ve evlilik ilişkisi üzerinden çeşitli sınıflandırmalar yapılarak farklı toplumlarda evlilik tipolojileri oluşturulmaya çalışılmıştır. Ülkemizde de giderek artan boşanma oranlarıyla birlikte evlilik bağına güçlendiren ve evlilikteki iletişim ve etkileşimi etkileyen durumlar üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır. Ancak yapılan çalışmalara bakıldığında evlilikler eş adayını seçme(görücü, beşik kertme, kız kaçırma vs.) ve evlilik birliğini oluşturan eş sayısına göre (monogamy, polygamy) çeşitli şekillerde sınıflandırılmış (Çakıcı, 2016). Ancak devam eden ilişki içerisinde uygulamaya dayalı olarak bireylerin kendi evlilik ilişkilerini nasıl değerlendirdikleriyle ilgili düşüncelerini ortaya koyan sınıflandırmaya rastlanmamıştır. Evlilikle beraber başlayan kişilerarası ilişki, çiftleri karşılıklı olarak etkilemektedir. Bu yüzden çiftlerin bireysel özelliklerinin değerlendirilmesi yerine ilişki içinde onları değerlendirmenin daha etkili sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Çift veya evlilik tipleri, eşlerin ilişkilerini ve etkileşimlerini karşılaştırarak tanımlar ve bireylerin kendilerine ait özellikleri ya da

iletişim davranışları yerine çiftleri karşılaştırır. Bu şekilde çiftler için daha anlamlı ve analitik veri elde edilebilmektedir (Fitzpatrick, 1988).

Gelişmekte olan diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de sanayileşme ve kadının iş yaşamına girmesi ile yaşanan hızlı toplumsal gelişmelerin, geçmiş dönemlerden günümüze evliliğin yapısında da değişikliklere neden olduğu bilinmektedir (Aydın, 2000). Evlilik sosyal bir kurum olmakla birlikte bireylerin kendilerini ve çevrelerindeki tanımladığı etkileşimsel bir süreç olarak da kişilerin karşılıklarına çıkmaktadır. Her evlilik kendi içinde biricik ve özel olmakla birlikte evlilikleri tanımlarken onları ayırmak ve çeşitliliğini ortaya koymak da, evlilik tanımını anlamak ve açıklamak için oldukça faydalıdır. Bu anlamda evlilik tiplerinin iyi bir şekilde belirlenmesi ve değerlendirilmesi, aile içinde yaşanan güçlüklerin, sorunların, çocuklar ve ebeveynler arasındaki problemlerin anlaşılması ve evlilik ilişkisinin uyumu açısından büyük öneme sahiptir. Çünkü iki bireyin evlilik ilişkisini nasıl algıladığı ve tanımladığı onların evlilikten beklentilerini etkilemektedir. Bu da onların birbiriyle uyumunu dolayısıyla huzurlu ve mutlu çift ve birey olmalarını belirlemektedir. Bu çalışmada, bireylerin evliliklerini ve ilişkilerini nasıl tanımladıkları göre evlilik tipleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu çalışma Haziran-Ekim 2018 tarihleri arasında Türkiye'nin çeşitli illerinde yaşayan ve kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiş evli bireylerle gerçekleştirilmiştir. Tesadüfî olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan kolayda örneklemede, ana kütle içerisinde seçilecek örnek kesimin araştırmacının yargılarınca belirlenmektedir (Haşiloğlu, Baran ve Aydın, 2015). Araştırmaya %67,7'si kadın (n=413) ve %32,3'ü erkek (n=197) olmak üzere toplam 610 evli birey katılmıştır. Katılımcıların %5,4'ü 1 yıldan az (n=33), %13,3'ü 1-3 yıl (n=81) ve %81,3'ü 3 yıldan uzun (n=496) süreyle evlidir. Araştırmaya katılan evli bireylerin yaş ortalaması ise 35.73 (Ss=6.54)'tür.

Evlilik Tipleri Ölçeği'nin geliştirilirken üç çalışma grubu oluşturulmuştur. Birinci çalışma grubu, madde havuzundaki ifadelerin anlaşılabilirliğini sınamak amacıyla ulaşılan %60'ı kadın (n=30) ve %40'ı erkek (n=20) olmak üzere 50 evli bireyden oluşmaktadır. İkinci çalışma grubunda, ölçeğin yapı geçerliğini sınamak (Açımlayıcı Faktör Analizi) amacıyla ulaşılan %64,8'i kadın (n=164) ve %35,2'si erkek (n=89) olmak üzere 253 evli birey bulunmaktadır. Üçüncü çalışma grubu ise, oluşturulan modelin uyum değerlerini sınamak amacıyla Doğrulamalı Faktör Analizi için ulaşılan %71,3'ü kadın (n=219) ve %28,7'si erkek (n=88) olmak üzere 307 evli bireyden oluşmaktadır.

İşlem Yolu

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak ilgili alan yazın ve çeşitli ölçme araçları taranmış ve 89 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ardından uzmanlık alanı Psikolojik Danışma ve Rehberlik olan iki öğretim elemanının görüşleri alınmış, onların önerileri doğrultusunda bazı maddelerde içerik açısından düzenlemeler yapılmıştır. Ölçeğin, 5'li Likert tipindeki derecelenmeleri; "1=Hiç Uygun Değil, 2= Uygun Değil, 3= Biraz Uygun, 4= Uygun, 5= Çok Uygun" şeklindedir. İlk aşamada pilot uygulama 50 evli birey ile gerçekleştirilmiş, madde-toplam test korelasyon değerleri ve iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır. Madde-toplam test korelasyon değerleri .30'un altında olan maddeler çıkartılarak 37 maddelik deneme ölçeği oluşturulmuştur. İkinci aşamada 37 maddelik deneme ölçeği 253 evli bireye uygulanmış ve madde-toplam test korelasyon katsayısı tekrar hesaplanmıştır. Madde-toplam test korelasyon değeri .30'un altında olan iki madde çıkartılarak 35 madde ile Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda beş madde çıkartılmış ve 30 maddelik ölçek elde edilmiştir. Son aşamada ise 30 maddelik ölçek 307 evli bireye uygulanmış ve Doğrulamalı Faktör Analizi yapılarak, oluşturulan modelin uyum değerleri hesaplanmıştır.

Bulgular

Pilot Uygulama

50 evli birey ile yapılan pilot uygulamada, deneme ölçeğinde yer alan 89 madde üzerinden madde-toplam test korelasyonları hesaplanmıştır. Madde-toplam test korelasyon değerleri .30'un altında olan maddeler çıkartılmış ve 37 maddelik deneme ölçeği elde edilmiştir.

Madde-Toplam Test Korelasyon Analizi

37 maddeden oluşan deneme ölçeği 253 evli bireye uygulanmış ve madde geçerliği için madde-toplam test korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Madde-toplam test korelasyon değerleri .30'un altında olan iki madde çıkartılmış ve deneme ölçeğinde 35 madde kalmıştır. Deneme ölçeğindeki 35 maddenin madde-toplam test korelasyonları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Madde-toplam test korelasyonları

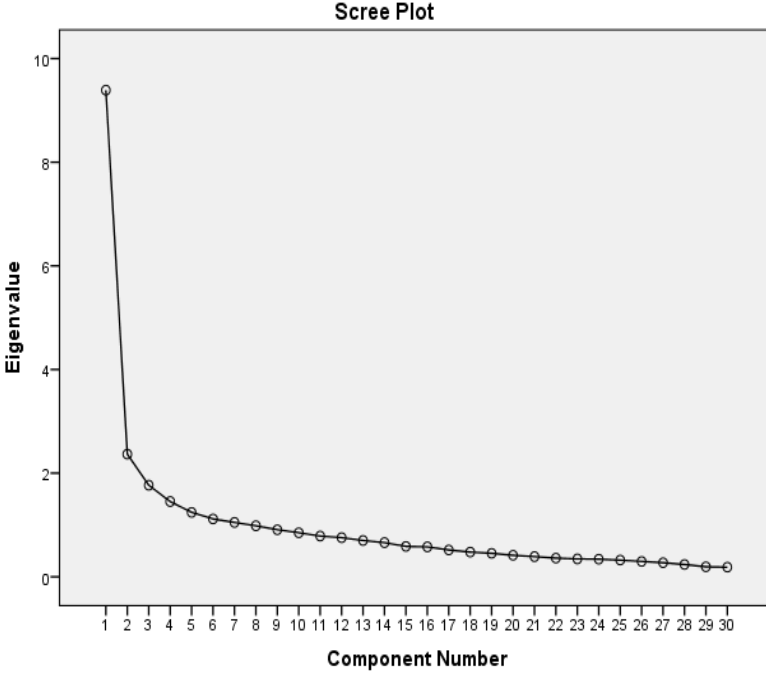
Madde no	Madde-toplam korelasyonu
1	.485
2	.454
3	.531
4	.495
5	.614
6	.495
7	.628
8	.430
9	.498
10	.548
11	.499
12	.434
13	.645
14	.401
15	.633
16	.578
17	.666
18	.579
19	.585
20	.444

21	.447
22	.678
23	.658
24	.664
25	.337
26	.634
27	.550
28	.371
29	.617
30	.767
31	.730
32	.487
33	.420
34	.633
35	.678

Açımlayıcı Faktör Analizi

Yapı geçerliğini sınamak için 253 evli bireyden veri toplanmış ve verilerin faktör analizine uygunluğu, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Sphericity testi ile incelenmiştir. KMO değerinin .60'dan yüksek olması ve Barlett testinin anlamlı olması durumunda, verilerin faktör analizine uygun olduğu belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Bu çalışmada ise elde edilen KMO katsayısının 0.887, Barlett Sphericity testi χ^2 değerinin ise 3510.874 ($p < .001$) olduğu ve verilerin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir.

Deneme ölçeğinin faktör yapısını incelemek ve alt boyutlarını belirleyebilmek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış ve varimax dik döndürme tekniği uygulanmıştır. Bir maddenin faktörlere ait yük değerleri arasındaki farkın en az .10 olması şartını taşıması kriteri (Büyüköztürk, 2009) dikkate alınarak, alt boyutlardaki faktör yük değerleri arasındaki farkı .10'dan az olan beş madde çıkartılmıştır. Geriye kalan 30 madde tekrar açımlayıcı faktör analizine tabii tutulmuş ve yapı içerisinde her bir faktöre ilişkin özdeğerler incelenmiştir. Bu doğrultuda birinci faktörün özdeğeri 1'den fazla olan yedi faktör olduğu görülmüştür. Şekil 1'deki yamaç grafiği incelendiğinde ve evlilik tipleri ile ilgili kuramsal bilgiler doğrultusunda, verilerin üç faktörlü yapıya daha uygun olduğu görülmüştür.

Şekil 1. Yamaç grafiği

Özdeğerler ve yamaç grafiği dikkate alınarak üç faktörlü yapı oluşturulmuştur. Bu üç faktör toplam varyansın %45,08'ini açıklamaktadır. Birinci faktöre ait özdeğer 2.367 olarak hesaplanmıştır ve bu faktör evlilik tipleri değişkenine ait varyansın %16,36'sını açıklamaktadır. İkinci faktöre ait özdeğer 9.390 olarak hesaplanmıştır ve bu faktör evlilik tipleri değişkenine ait varyansın %17,95'ini açıklamaktadır. Üçüncü faktöre ait özdeğer ise 1.767 olarak hesaplanmıştır ve bu faktör evlilik tipleri değişkenine ait varyansın %10,76'sını açıklamaktadır. Tablo 2'de görüldüğü gibi madde faktör yük değerleri .438 ile .731 arasında değişmektedir.

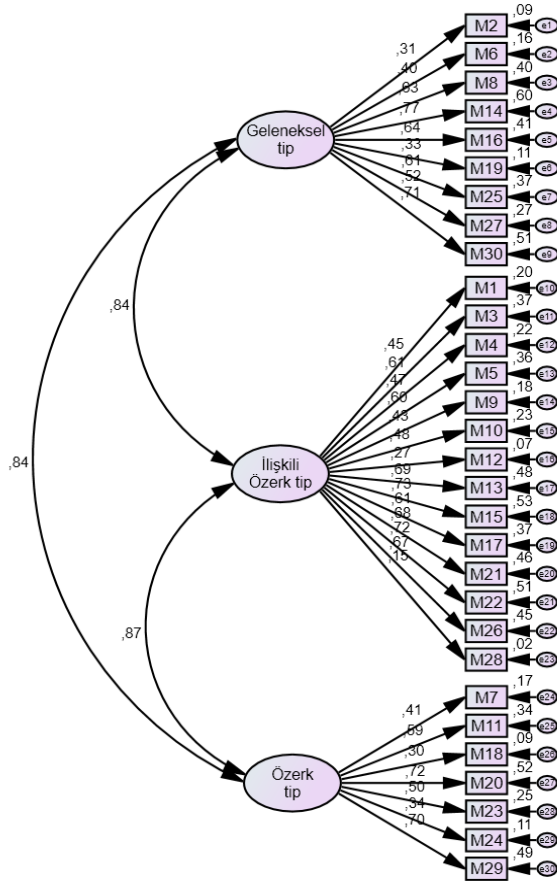
Tablo 2. Madde Faktör Yük Değerleri

Madde no	1.Faktör	2.Faktör	3.Faktör
2	.594		
6	.645		
8	.662		
14	.702		
16	.577		
19	.592		
25	.731		
27	.583		
30	.653		
1		.438	
3		.515	
4		.451	
5		.469	
9		.457	
10		.629	
12		.551	
13		.620	
15		.698	
17		.505	
21		.697	
22		.670	
26		.631	
28		.529	
7			.717
11			.611
18			.587
20			.540
23			.518
24			.617
29			.619
Özdeğer	2.367	9.390	1.767
Varyans	%16,36	%17,95	%10,76
Toplam Varyans: %45,08			

Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA ile oluşturulan modeli test etmek için 30 maddelik ölçek 307 evli bireye uygulanmış ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Verinin

oluşturulan modele uygun olup olmadığı değerlendirilirken uyum iyiliği ölçütlerinin (χ^2 , RMSEA, GFI, AGFI, NFI ve CFI) incelenmiştir. Uyum iyiliği ölçütlerinde, iyi uyum ve kabul edilebilir uyum sınır değerleri dikkate alınarak (Byrne, 2009; Kline, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2013) önerilen modelin uyumuna ilişkin ölçüm sonuçları incelenmiştir.

Şekil 2. Evlilik Tipleri Ölçeği'ne İlişkin Üç Faktörlü Model

Modelin istatistiksel uygunluğu χ^2/sd ile test edilmiş ve 3'ten küçük olduğu ($\chi^2/sd=1.05$) bulunmuştur. Ayrıca p değerinin .05'ten büyük olması ($p=.226$) modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Tablo 3'te görüldüğü gibi modelin diğer uyum indeksi değerleri: RMSEA= .01, GFI= .93, AGFI= .89, NFI= .90 ve CFI= .99 olarak bulunmuştur. Uyum ölçüt sonuçları kıyaslandığında modelin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum sınırları içerisinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, DFA sonucunda ölçeğe ilişkin üç faktörlü modelin doğrulandığı söylenebilir. Evlilik Tipleri Ölçeği'ne ilişkin üç faktörlü model Şekil 2'de verilmiştir.

Son olarak faktörlerde yer alan maddeler dikkate alınarak birinci faktör "Geleneksel tip", ikinci faktör "İlişkili Özerk tip" ve üçüncü faktör "Özerk tip" olarak adlandırılmıştır. Birinci faktörde 9, ikinci faktörde 14 ve üçüncü faktörde 7 madde yer almaktadır. Ölçekte geleneksel tip için; Kişisel eşyalarımın çoğunu (bilgisayar, telefon v.b.) eşimle paylaşırım, Eşim için kişisel çıkarlarımdan fedakârlık edebilirim. İlişkili özerk tip için; Eşimle ilişkimizin geleceği hakkında konuşuruz, Gerçek duygularımı gizlemeden eşimle paylaşırım. Özerk tip için; Evliliğimizde yaşanan sorunları kimseyle paylaşmam, Evliliğimizde herkes kendisi için iyi olacak kararları almakta özgürdür örnek maddeleri yer almaktadır. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamakta ve ölçekten toplam puan elde edilmemektedir. Alt boyut toplam puanları ayrı ayrı hesaplanıp, hangi alt boyuttan yüksek puan elde edildiyse bireyin o evlilik tipine sahip olduğu kabul edilmektedir.

Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirliğini test etmek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ve testi yarılama güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı .92'dir. Test yarılama güvenirliği katsayısı ise, ilk yarı için .83, ikinci yarı için .84 bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada evli bireylerin evlilik tipleri belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan analizler

sonucunda 5'li Likert tipi ve 30 maddeden oluşan “Evlilik Tipleri Ölçeği” geliştirilmiş; evli bireyler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan AFA sonuçlarına göre, ölçeğin üç faktörde oluştuğu ve varyansın %45,08'ini açıkladığı belirlenmiştir. Bu faktörler, geleneksel tip, ilişkisel özerk tip ve özerk tip olarak isimlendirilmiştir. Üç faktörlü modelin doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla yapılan DFA sonuçlarına göre ise ölçeğin kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu ortaya konmuştur. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı ise (Cronbach Alpha) .92 olarak hesaplanmıştır. Tiplerin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir. Geleneksel tip; çiftlerin hayata bakış açıları birbirine benzer. Eşler evliliği için kişisel bağımsızlığından özveride bulunmak gerektiğine inanırlar. Çatışmalardan kaçınıp sadece önemli konuları ele alırlar. Karşılıklı bağımlılık hakimdir. İlişki içinde geleneksel roller benimsenmiştir. İlişkilerinin geleceğiyle ilgili konuşmazlar. İlişkili özerk tip; evlilik ilişkisi içinde açıklık önemsendir ve eşlere anlaşma için baskı yapılmaz. Çatışma yaşanır. Çiftler aile içinde kadın ve erkeğin eşitliğine inanırlar. Bireysel bağımsızlık desteklenirken biz duygusu da korunmaya çalışılır. Özerk tip; otonomiye büyük önem verilir. Bireyin kendi gelişimi evliliğinin önündedir. Çiftler evlilikleri hakkında çokaz şey konuşurlar, ev içinde yapılacaklar önceden planlıdır, çatışmadan kaçınırlar, çiftler arasında duygusal uzaklık hakimdir.

ETÖ'nün aile danışmanlığında, çift terapilerinde ve evlilik eğitimlerinde; çiftlerin evliliklerini nasıl tanımladıkları ve ilişkilerini nasıl algıladıkları ve ilişkilerindeki etkileşim tiplerini belirlemelerinde; mevcut ve olası sorunları değerlendirmelerinde; gerekli önlemleri almada kullanılması önerilebilir. Genel olarak, Evlilik Tipleri Ölçeğinin psikometrik özelliklerinin, evli bireylerin evlilik tiplerini belirlemede kullanılabilecek yeterlikte, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Bu ölçeğin standardize edilebilmesi için, farklı bir örneklem grubu üzerinde de incelenerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Ayrıca tüm bulgu ve değerlendirmelerden hareketle, evli bireylere yönelik evlilik tipleri ölçeğinin, geleneksel tip, ilişki özerk tip ve özerk tip boyutlarından oluştuğu evli bireylere yönelik evlilik tiplerini be-

lirleyebilecek niteliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu çalışma ile alan-yazındaki önemli bir boşluğun giderildiği düşünölmektedir. Bununla birlikte evlilik tipleri ölçeğinin farklı değişkenler ile ilişkisine bakılarak daha fazla çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Evlilikleri bu şekilde sınıflandıran yeterli sayıda kuramsal ve ampirik çalışma olmaması, bu çalışma sonucunda önerilen ölçeğin farklı çalışmalarla test edilmesini gerekli kılmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Marital Typology Scale: A Validity and Reliability Study

*

Meliha Tekin Çatal – Melek Kalkan – Meryem Vural Batık

Ministry of National Education / Ondokuz Mayıs University

In this study, it is aimed to develop a valid and reliable measurement tool to determine the marital types of married individuals. As a result of the analyzes, Marital Typology Scale (MTS) consisting of 5-point Likert type and 30 items, was developed. Validity and reliability studies were conducted on married individuals.

With marriage, individuals have the opportunity to meet many of their material and spiritual needs. Among these needs, some necessities such as: love-to be loved, sharing love, belonging, protection, sheltering, dependence, being independent, status acquisition, sex and reproduction, self-realization, culture, trust, education of children, their care etc. Can be stated (Tan, 1976; Güleç, 2013). However, one of the most important goals of individuals in establishing the life partnership is to maintain a happy marriage (Conger and Conger 2002). As it is seen, marriage is not only a community of two individuals, but also a complex and interactive process in which the partners interact each other reciprocally and consistently (Sabatelli and Bartle, 1995). The interpersonal relationship that begins with marriage; mutually affects the couples. Therefore, instead of evaluating the individual characteristics of couples, it is thought that evaluating them in the relationship will give more effective results. Couple types or marriage types define couples relations and interactions by comparison. They compare spouses instead of individuals' own characteristics or communication behaviors. In this way, more meaningful and analytical data can be obtained for research of couples (Fitzpatrick, 1988).

Methodology

Study Group

In this study, convenience sampling method was carried out with married individuals living in various provinces of Turkey between June and October 2018. The participants the study consisted of 610 married individuals. 67,7 % of the participants are female (n:413) and the 32,3% are male (n:197). 5.4% of the participants were married less than 1 year (n = 33), 13.3% were 1-3 years (n = 81) and 81.3% were married for more than 3 years (n = 496). Average age of the participants is 35.73 (Ss=6.54).

There is found three groups of 50 married individuals; 60,0% are female (n=30) and 40,0% are male (n=20) in the first group that is accessed for testing the clearness of the phrases listed in the item pool. There are 253 married individuals (n=164) in the second group that 64,8% is for the females and the rest (n=89) is for males in order to test the construct validity of the scale (EFA). In the last group, there are 307 married individuals; (n=219) female 71,3% and (n=88) male 28,7%, for confirmatory factor analysis that is used to test how well the measured variables represent the number of constructs for the model.

Process

At the beginning of the study, related literature and various measurement tools were researched in the scale development process. A pool of 89 items was set. Afterwards, the opinions of two faculty members with specialization in Psychological Counselling and Guidance were taken. In accordance with their recommendations, some items have been edited in terms of content. In the first stage, the pilot study was conducted with 50 married individuals and as outcome; item-total test correlation values and internal consistency coefficient were calculated. 37-item trial scale was created by omitting items that their item-total test correlation values were below .30. In the second stage, 37-item trial scale was applied to 253 married individuals and the item-total test correlation coefficient was recalculated. Exploratory Factor Analysis was performed with 35 items by omitting two items that their item-total test correlation value is below .30.

As a result of factor analysis, five items were removed and finally a 30-items scale was obtained. In the last stage, 30-item scale was applied to 307 married individuals and confirmatory factor analysis was performed and the fit values of the model were calculated.

Finally, taking into account the items spread under the factors; three factors are found as the first is “Traditional Type”, second is “Dependant-Autonomous Type” and third is “Autonomous Type”. There are 9 items in the first factor, 14 items in the second factor and 7 items in the third factor. For traditional type; "I share most of my personal belongings (computer, phone, etc.) with my wife.", "I can sacrifice personal interests for my wife." for the dependant-autonomous type; "We talk about the future of our relationship with my wife.", "I share my true feelings with my wife." and for autonomous type; "I do not share the problems of our marriage with anyone.", "Everyone in our marriage is free to make decisions that would be good for him/her." sample items are included in scale. There is no reverse scoring and no total score in the scale. The sub-dimension total scores are calculated separately. The individual's marriage type is determined according to sub-dimension of the scale where the higher score is obtained.

The general characteristics of the types can be listed as follows: In the traditional type, couples' views on life are similar. The spouses believe that self-independence must be sacrificed for their marriage. They avoid conflicts and only deal with important issues. Reciprocity is dominant. Traditional roles have been adopted in the relationship. They don't talk about the future of their relationship.

In the dependant-autonomous type, openness in marital relationship is considered and the spouses are not pressured to negotiate. Conflict is experienced. Couples believe in the equality of man and woman in the family. Self-independence is supported; “We” notion is tried to be protected.

Autonomous type gives great importance to autonomy. The individual's self development is ahead of his marriage. Couples talk very little about their marriages. What to do inside the home is planned in advance. They avoid conflict and emotional distance between couples prevails.

According to exploratory factor analysis (EFA) results; there are three factors which accounts for the 45,08% of total variance. According to the results of the confirmatory factor analysis (CFA) conducted to test

whether the three-factor model has been validated, the scale has been found to have acceptable fitting values. Internal consistency and test splitting methods were used for the reliability of the scale. The Cronbach Alpha coefficient, calculated to determine internal consistency, is found as .92. Overall findings demonstrated that this scale had high validity and reliability scores. In addition, it can be said that this scale can be used in academic studies related to marriage and family counselling.

Kaynakça/References

- Aydın, M. (2000). *Kurumlar sosyolojisi*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Bener, Ö. ve Günay, G. (2012). Gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 1-27.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum*. Ankara: PegemYayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (2009). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. New York: Routledge/Taylor ve Francis.
- Conger, R. D. ve Conger, K. J. (2002). Resilience in Midwestern families: Selected findings from the first decade of a prospective, longitudinal study. *Journal of Marriage and Family*, 64, 361-373.
- Çakıcı, B.(2016). *Görücü usulü evlenen çiftler ile flört ederek evlen çiftler arasındaki evlilik sonrası evlilik dinamiklerinin karşılaştırılması (Yüksek Lisans Tezi)*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ercan, H.(2011) İlişkisel-bireyci-toplulukçu benlik ölçeği'nin psikometrik özellikleri ve uyarlama çalışması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(21), 37-45.
- Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme (Kuram ve uygulama)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Fitzpatrick, M. A. (1977). *A typological approach to communication in relationships*. In B. Rubin (Ed.). New Brunswick, NJ: Transaction Books.

- Fitzpatrick, M.A. (1987). *Marriage and verbal intimacy* In V.J. Derlega ve J.Berg(Eds.). *Self-Disclosure: theory, research and therapy*. Newyork: Plenum.
- Fitzpatrick, M.A.(1988). *Between husbands and wives*. Newbury Park: sage.
- Fitzpatrick, M. A. ve Ritchie, L. D. (1994). Communication schemata within the family: Multiple perspectives on family interaction. *Human Communication Research*, 20, 275-301.
- Fitzpatrick, M.A. ve Wombolt, F.S.(1990) Where is all said done? Toward and integration of intrapersonal and intrepersonals models of marital and family communication, *Communication Research*, 20, 280-305.
- Fitzpatrick, N.Y. (2001). *Marital and personality* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). School of Psychology.Wisconsin.
- Geçtan, E.(2000) *İnsan olmak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güleç, G. (2013). *Aile yapısı ve ilişkileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Güvenç, Bozkurt. (2010). *İnsan ve kültür*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Haşılıoğlu, B.S., Baran, T., ve Aydın, O. (2015). Pazarlama araştırmalarındaki potansiyel problemere yönelik bir araştırma: Kolayda örnekleme ve sıklık ifadeli ölçek maddeleri. *Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 2(1), 19-28.
- İmamoğlu, E.O. (1993). Değişen dünyada değişen aile-içi roller. *Kadın araştırmaları dergisi*, 1, 58-68.
- Kantor, D. ve Lehr, W. (1975). *Inside the family: Towards a theory of family process*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kağıtçıbaşı, Ç.(1990a). *Family and socializationin cross-cultural perspective: A model of change*. In J.Berman. (Ed). *Cross-cultural perspectives: Nebraska symposium on motivation*. Nebraska University Press.
- Kağıtçıbaşı, Ç.(1990b). *İnsan, aile, kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1995). *Aile kurultayı: Değişim sürecinde aile, toplumsal katılım ve demokratik değerler*. Ankara: Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). Özerk-ilişkisel benlik: yeni bir sentez. *Türk psikoloji dergisi*, 11(37), 36-43.
- Kayhan, Ü. ve Seçkin, N. (1999). *Aile yapısı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford.
- Lee, Y. (2011). *Structural family therapy. marriage and family therapy. A practice-oriented approach*. L. Medcalf (Ed). New York: Springer Publishing Company.
- Mackey, R. A. ve O'Brien, B. A. (1995). *Lasting marriages: Men and women growing together*. Westport, CT: Praeger Publishers.
- Minuchin, S. ve Fishman, C. H. (1981). *Family therapy techniques*. Cambridge: Harvard University Press.
- Nazlı, S.(2016). *Aile danışmanlığı*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Noller, P., ve Hiscock, H. (1989). Fitzpatrick's typology: An Australian replication. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6(1), 87-91.
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş Seçimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgüven İ.E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Özügürlü, K. (2013). *Evlilik raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- Pehlivan K. (2006). Psikiyatrik kadın hastalarda evlilik ve ebeveyn olma: Bir gözden geçirme. *Düşünen Adam Dergisi*, 19(3), 143-154.
- Sabatelli, R. M. ve Bartle, S. (1995). Survey Approaches to the Assessment of Family Functioning: Conceptual, Operational and Analytical Issues. *Journal Marriage and Famil*, 57(4), 1025-1039.
- Saxton, L. (1982) *Marriage. The nature of marriage, the individual, marriage, and the family*. California: Wadsworth Publishing.
- Soylu, Y., ve Kağnıcı, D.Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 44-54.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.
- Yılmazçoban, A.M. (2008). *Flört ve görücü usulü evliliklerde psiko-sosyal özelliklerin etkisi: Demirci örneği* (Doktora Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-I: Temel Kavramlar, Uygulamalar, Programlama*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Young, J. E. ve Klosko, J. S. (2016). *Hayatı yeniden keşfedin*. İstanbul: Psikonet Yayınları.
- Tan H. (1976). Psikolojik danışma ve evlilik sorunları. *Tecrübî Psikoloji çalışmaları*, 12,97-113.
- Tarhan, N. (2012). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Türk medeni Kanunu E.T. 03.11.2018 <http://www.mevzuat.gov.tr/-MevzuatMetin/1.5.4721.pdf>
- Yavuzer, H. (2011). *Evlilik okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Tekin-Çatal, M., Kalkan, M. ve Vural-Batık, M (2018). Evlilik tipleri ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 498-523. DOI: 10.26466/opus.485281